

Цетина је ријека у јужној Хрватској, у централној Далмацији. Укупна дужина ријеке је око 105 km ^{[1][2][3]}, површина слива 3700 km², а извире на надморској висини од 385 m. Извире испод Динаре, а улива се у Јадранско море. Ријека је богата водопадима од којих је највећи Велика Губавица који, са својих 49 метара висинске разлике, спада међу највеће водопаде у Хрватској. Цетина је пловна у дужини од 7 km (од ушћа до насеља Радманове Млинице).

Крај око ријеке Цетине се често назива *Цетинска Крајина*, а сама ријека је у раном средњем вијеку чинила границу између Срба и Хрвата према писању византијског цара Константина Порфириогенита (913—959).

Одлике

Осим Неретве, Цетина је најдужа (105 km) и водом најбогатија далматинска ријека; код Триља њезин проток износи 120 m³ у секунди, што је двоструко више од протока Крке код Скрадина. Откуд Цетини тако велика количина воде кад је од Крке (с Крчићем) дужа свега двадесетак километара? Опет треба позвати у помоћ подземне везе крашког подручја; велик дио вода западно-босанских кршких поља и њиховог планинског оквира одлази подземним путем према Цетини. Због тога је стварно порјечје Цетине барем двоструко веће од површинског или топографског, а сви главни притоци стижу с лијеве стране и само у горњој половини тока [3]. Цетина извире на сјеверозападним падинама планине Динаре, у близини села [Цетине](#) које је удаљено 7 km од насеља [Врлика](#).

Долина је Цетине врло разнотика и у том погледу богатија од Крке и Зрмање. Прва је половина тока композитна, тј. састављена од стјеновитих сутјесака и крашких поља, од којих је највеће Сињско поље (60 km²) [3]. Око 15 километара од извора у Цетину се преко водопада улива мала ријечица Драговић. На ушћу ове ријечице у Цетину се налазио православни [Манастир Драговић](#) који је потопљен изградњом бране. У близини насеља Врлика почиње Перучко језеро, које је настало изградњом бране на око 25 km низводно.

Послије Сињског поља скреће у правцу истока. Од Триља низводно Целина улази у кањон, у којем опет можемо разлучити два битно различита дијела: први у кредним

кречњацима - од Триља до Задварја и слапа Губавице - и други у флишу - од Губавице до ушћа. Тешко је рећи који је од та два дијела љепши и занимљивији. У првом се особито истиче изразити кањон између Блата и Задварја; на дужини од приближно 8 km Цетина се сасвим окомито усјекла педесетак метара дубоко у кречњачку зараван. Понегдје је корито ријеке шире од размака кањонских врхова.

Врло познатим слапом Губавице (49 m), који је настао због тог контакта стијена различите отпорности; флиш је као мекша серија слојева јаче еродирани и однесени. Медутим, како флиш осим лапора и пјешчењака садржи мјестимично и кречњаке, а све је скупа стиснуто кречњачки масивом Мосора и Омишке Динаре, долина је у главним контурама задржала кањонску физиономију. У том планинском оквиру обликован је питом и зелен крајолик, којему је снажан печат дао и људски рад узгојем пољопривредних култура [3].

Цетина напушта кредне кречњаке, поново скреће на запад око планине Мосор и улази у флишну зону којом тече посљедњих двадесетак километара све до импозантне Омишке пробојнице којом као да се одједном одлучила да скрене у Јадранско море.

Хидроенергетски потенцијал

На ријечи је изграђено неколико мањих хидроелектрана. Бетонском браном код Пранчевића већи дио воде из Цетине скренут је тунелима испод Мосора до ХЕ Сплит. У току љета просечан проток кроз реку износи 4-6 m³/s, а у току кишне сезоне проток знатно расте.

Иако се воде Цетине искоришћују у хидроенергетске сврхе те готово цијели кањон, укључивши некада величанствени слап Губавицу, у већем дијелу године има само минималну воду. Основне су вриједности крајолика сачуване. То ће, без сумње, доћи до изражаја и у туристичкој валоризацији овог краја. Цетина је некад била богата ихтиофауном, нарочито поточном пастрмком, која се заржала само у дијелу тока.

Засада резерват обухваћа само бујни флувијални амбијент од ушћа до сликовитих Радманових млиница (око 6km од Омиша), али постоје сви увјети да се заштита прошири на цијели кањон [3].

Видео запис

{youtube}C2HHGo0IJkc{/youtube}

Референце

1. ^ Мала Енциклопедија Просвета, за дужину тока наводи око 102,5 km
2. ^ Енциклопедија Југославије ЈЛЗ, за дужину тока наводи 100,5 km
3. ^ Емилија Самболек-Хрбић: *Природне знаменитости Хрватске*: Цетина, стр. 20-21 (1974) Загреб.